

Leef

HET WAS ZONDRAG IN HET ZUIDEN

Watersnood in musicaljas

LEEF // 2-3

De poster van 'Het was Zondag in het Zuiden'. FOTO TONEELGROEP MAASTRICHT

INTERVIEW MUSICAL 'HET WAS ZONDAG IN HET ZUIDEN'

'Locatie zal elke dag onder water lopen, als na dijkdoorbraak'

Vanwege het financiële risico keert 'Dagboek van een Herdershond' niet terug in Maastricht. Maar regisseur Servé Hermans en zijn mensen komen volgend jaar alsnog met een grote spektakelmusical: 'Het was Zondag in het Zuiden' met als thema het hoogwater van 1993 en 1995. „Bij de muziek van Rowwen Hèze kan iedere Limburger troost vinden.”

MAASTRICHT
DOOR TIM GEURTS

De overstromingen van 1993 en 1995 staan bij menige Limburger in het geheugen gegrift. Het leverde ongekende beelden op die nog steeds tot de verbeelding spreken. Servé Hermans maakte het als 12-jarig mannetje zelf mee. „Wat ik me nog het best herinner, zijn die beelden op het journaal: drijvende caravans in de Ourthe. Daar keken we naar en mijn vader zei: 'Dat is dichtbij, dat komt binnenkort ook bij ons.' Een dag later kwam het water via Heugem de provincie binnen, Itteren en Borgharen overstroomden. Twee dagen later stonden we zelf buiten te kijken naar de drijvende caravans. Dat had een heel grote impact op me. Het was voor mij het jaar waarin ik erachter kwam dat mijn vader toch niet de sterkste man van de wereld was, dat er zoiets bestond als natuurgeweld. Het was het jaar waarin de wereld voor mij ineens een heel stuk groter werd.”

Had je al langer het plan om er ooit met Toneelgroep Maastricht een musical van te maken?

„Dit was wel iets waar we al mee bezig waren, maar toen *Dagboek van een Herdershond* niet doorging, hebben we het naar voren gehaald.

Het probleem was alleen dat er geen duidelijke rode draad is. Het hoogwater is een gegeven, maar nog geen verhaal. Er is bij mijn weten ook nooit eerder een grote film of voorstelling over gemaakt. Het is als het ware een verzameling kleine verhalen en geschiedenissen, en de beleving is voor iedereen ook totaal verschillend. Bij *Dagboek* was het heel duidelijk: op dag één komt de kapelaan het dorp binnen gefietst en op de laatste dag vertrekt hij weer. Dat miste hier. Maar uiteindelijk heb ik toch een vorm gevonden.”

Hoe gaat het eruitzien dan?

„Het idee ontstond bij de tentoonstelling over de Maas die ik gemaakt heb voor het Limburgs Museum. Bij de opening interviewde Frans Pollux een verslaggever van Li: Tom Doesborg. Hij vertelde dat hij destijds net van de opleiding kwam en eigenlijk met de neus in de boter viel, dat hij meteen in het hart van de verslaggeving van die ramp terecht kwam. Vanuit een bootje deed hij verslag. Toen wist ik: een journalist in een bootje, dat kan de verbindende factor tussen al die verhalen worden.”

Om welke verhalen gaat het?

„Er zijn zo veel verhalen te vertellen over die periode. Er moesten mensen geëvacueerd worden, er

was voor honderden miljoenen gulden schade. En dan die beelden: Koningin Beatrix die per helikopter aankwam; Wim Kok die geen kaplaarzen had en daarom de witte laarsjes van zijn vrouw aan had; Henny Huisman met zijn landelijke inzamelingsactie. En regionaal had je bijvoorbeeld het verhaal van burgemeester Mooren, een voormalige burgemeester van de toenmalige gemeente Arcen en Velden die de druk tijdens de crisis niet aan kon en opeens spoorloos was. Of de boeren die hun dieren kwijtraakten. Dat was hartverscheurend. Ik kwam een verhaal tegen waarin stond dat de dieren niet verdronken, omdat het water zo hoog stond, maar omdat het zo koud was. Die dieren zakten door die kou uiteindelijk door de hoeven en verdronken pas daarna. Dus zo'n boer met zijn veestapel, de burgemeester, het crisismanagement. Die verhalen moeten erin, met de foto's, beelden en krantenkoppen van destijds. Maar het moet ook invoelbaar zijn. Dat de locatie daadwerkelijk onder water loopt na een dijkdoorbraak, de dreiging van het water en dat het er dan ineens uit knalt.”

Met de muziek van Rowwen Hèze. Waarom juist van hen?

„Muziek wordt in deze voorstelling extra belangrijk. Omdat je als

“
1993 werd met de overstromingen ook het jaar waarin ik erachter kwam dat mijn vader toch niet de sterkste man van de wereld was, dat er zoiets bestond als natuurgeweld.”

Servé Hermans,
regisseur

publiek de tijd nodig hebt om je eigen herinneringen en beelden terug te halen. Rowwen Hèze is daar perfect voor. Niet per se omdat het de beroemdste band van Limburg is of omdat ze zulke lekkere feestmuziek maken, maar omdat het muziek is waar iedere Limburger troost bij kan vinden. Die muziek wordt wel gezongen door de acteurs, Rowwen Hèze zal er zelf niet bij zijn. Ik ben wel benieuwd naar het liedje dat ze speciaal voor deze musical zullen maken.”

Het klinkt wel redelijk zwaar voor een musical

„Toch wordt het dat niet. Vergeet niet dat het hoogwater van 1993 ons veel geleerd heeft. Daardoor was 1995 een enorm succesverhaal. Toen zijn er wel zes doden gevallen, maar die zijn niet direct te linken aan de overstromingen. En als je ziet hoe we nu omgaan met hoogwater. In 2021 stond de Maas ook weer heel hoog, maar is ze niet meer overstroomd. De musical gaat ook over gemeenschapszin, hoe de mensen in het dorp de dijken gingen verstevigen met z'n allen. Of dat dorp ook een naam heeft? Voor mij zijn dat Arcen en Velden. We willen het Noord-Limburgse verhaal vertellen en willen het daar ook

Van links naar rechts: Tren van Enckevort (Rowwen Hèze), Leon Thomassen (De Maaspoort Venlo), Jack Poels (Rowwen Hèze) en Servé Hermans (Toneelgroep Maastricht). FOTO ROGER DOHMEN

gaan opvoeren in openluchttheater De Doolhof in Tegelen. Maar ik weet nog niet of we die dorpen heel expliciet gaan benoemen. Hetzelfde geldt voor de personages, die zullen wel gebaseerd zijn op bestaande figuren, maar we willen ze toch fictionaliseren. Niet dat we burgemeester Mooren of Tom Doesborg gaan nadoen. Zo zal de journaliste bijvoorbeeld een vrouw zijn."

Is dat een bewuste keuze?

„Niet in de zin dat we al iemand hebben vastgelegd. Maar ik wist al snel dat ik dat wilde. Weet je hoeveel toneelstukken er over mannen gaan? En in hoeveel een vrouw de hoofdrol speelt? Ons vak is zo mannelijk georiënteerd. Tsjechov, Shakespeare, al die stukken gaan over mannen. En dan ben je ook meteen af van dat idee dat je iemand gaat nadoen."

Nog even naar de financiën. 'Het Dagboek' was te duur, is dit wel te betalen?

„Dat is het enige waar ik zenuwachtig over ben. Eerlijk: daar slaap ik niet van. Maar we hebben met De Maaspoort een mooie medefinancier en we voeren *Het was Zondag in het Zuiden* ook maar twintig keer op. Vijf voorstellingen per

week, meer kan ook niet als je de hele set iedere dag onder water wilt laten lopen. Dat lukt niet twee keer per dag, maar zo blijft het ook beheersbaar qua budgetten. Het is buiten, dat scheelt ook al enorm qua stroom bijvoorbeeld. En buiten spelen heeft ook nog een ander voordeel, want ik wil per se het moment dat het donker wordt meenemen in de voorstelling. In het daglicht kun je als publiek overal naar kijken, je hebt zelf de regie. Maar ik vind het als maker ook wel fijn om af en toe ergens een lampje op te zetten, zodat iedereen daar naar kijkt. Dat ik de regie weer naar me toe kan trekken en ervoor zorgen dat mensen aan het einde van de avond hun eigen verhaal hebben kunnen herbeleven. Niet al pratend, maar daar zittend. Of misschien vertellend, de dag erna aan de keukentafel. Dat ze voor even weer wat dichterbij die herinneringen van 1993, 1995 en 2021 kunnen komen."

'Het was Zondag in het Zuiden' zal tussen 19 juli en 20 augustus 2023 te zien zijn. Beoogde locatie is De Doolhof in Tegelen. De kaartverkoop is inmiddels van start gegaan.

REAGEREN?
tim.geurts@delimburger.nl

DEMOVERSIE

Dertig jaar oude limerick vormt basis voor nieuwe Rowwen Hèze-compositie

Een week geleden wisten Jack Poels en Tren van Enckevort van Rowwen Hèze nog niet eens wat de thematiek van 'Het was Zondag in het Zuiden' zou worden, inmiddels is een speciaal voor deze musical geschreven lied al in demoversie af.

VENLO/AMERICA
DOOR RONALD COLÉE

Zij kon Limburg laten groeien. Elke plant, elke bloem laten bloeien. Maar moeder Maas overdreef. Zij ging over de schreef. Ma's water was teveel van het goeie. Zanger Jack Poels van Rowwen Hèze lepelt na de perspresentatie van *Het was Zondag in het Zuiden* de limerick op die hij na de Maasoverstromingen in 1993 schreef en destijds instuurde naar *De Avondspits*, het radioprogramma van Frits Spits op Radio 3FM. Vijf regels die hij daarna met zwarte letters op witte T-shirts liet drukken en verkocht als benefietactie voor door het hoogwater getroffen Limburgers. Een gedicht dat nu de basis vormt voor het refrein van het lied dat hij op speciaal verzoek van Servé Hermans voor de spektakelmusical gecomponeerd heeft. „De rest van de tekst heb ik eromheen geschreven. Het lied is al in demoversie af. Terwijl ik vorige week nog niet eens wist wat de thematiek van de voorstelling zou worden."

Geen voorbehoud

Accordeonist Tren van Enckevort kan er hartelijk om lachen. „Altijd als we Servé vluchtig tegen het lijf lopen, heeft hij honderd ideeën. Bij anderen blijft het vaak bij die ideeën en toeren we weer verder met ons busje. Maar niet bij Servé. Negen van de tien ideeën die hij heeft, worden werkelijkheid." „Ben hij met het idee kwam voor deze musical, klonk dat heel logisch", vult Poels aan. „Want zoiets is er nog nooit ge-

weest. Dus hoefden we ook niet lang na te denken over de vraag of we onze medewerking wilden verlenen. Want Servé maakt mooie dingen. Dat vindt hij nou eenmaal fijn om te doen. Dat hebben we ook gemerkt tijdens *Pinkpop de Musical*, waarin hij op magistrale wijze dingen wist uit te vergroten. Dus bij hem hoeven we ook geen enkel creatief voorbehoud te maken, kunnen we blind ja zeggen. En de liedjes waren er al, hij vroeg maar om één nieuw liedje."

Achteroverleunen

Van live opgaan in het decor – net als bij *Pinkpop de Musical* – is nu geen sprake. „Dat is ons ook niet gevraagd, maar had vermoedelijk ook niet gekund, omdat onze agenda voor volgend jaar zomer best al aardig vol zit", zegt Van Enckevort. Poels knikt: „Nu kunnen we tijdens

de première lekker achteroverleunen en comfortabel op een stoeltje zittend toekijken. En op deze wijze onze muziek in de voorstelling verweven is ook nog eens veel origineler." Zelf herinnert hij zich nog goed hoe hij op de dag van de overstroming in 1993 de deur van de winkel waar hij destijds werkte – De Letterkundige in Venlo – opende en het water hem tegemoet dreef. Van Enckevort bekent dat hij zelfs een nachtelijke ramptoerist is geweest. „Toen waren er nog geen social media en moest je wachten op de nieuwsuitzendingen. Toen ben ik toch maar even met eigen ogen gaan kijken of het café waar ik vroeger altijd met mijn bruiloftsbandje speelde – Sur Meuse – ondergelopen was. Dus als dan nu, dertig jaar later, onze liedjes alsnog hoop en troost kunnen bieden, is dat mooi meegenomen."

Zanger Jack Poels en regisseur Servé Hermans. FOTO ROGER DOHMEN

DE MAASPOORT

'Iedere Limburger heeft gevoel bij hoogwater, of het nu lief of leed is'

Theater De Maaspoort in Venlo trekt samen met Toneelgroep Maastricht op als producent om volgende zomer de musical 'Het was Zondag in het Zuiden' in openluchttheater De Doolhof in Tegelen op te kunnen voeren. „Deze voorstelling past niet in een gewoon theater."

VENLO
DOOR RONALD COLÉE

We willen niet langer alleen maar voorstellingen afnemen en faciliteren, maar ook wat vaker aan de makerskant zitten. Zodat je vernieuwend bezig kunt zijn, met een hoge relevantie voor het publiek. Stad en regio hebben baat bij een levendige theaterwereld, ook buiten de muren van het theater en buiten het seizoen.

Daarom ging een droom in vervulling toen Servé Hermans ons vroeg in te stappen bij *Het was Zondag in het Zuiden*. „Hoeveel geld ermee gemoeid is wil, directeur Leon Thomassen van De Maaspoort niet zeggen. „Een substantieel deel. Samen met Toneelgroep Maastricht dragen wij zorg voor het grootste deel van de financiering. Maar die past binnen ons risicoprofiel. We zijn ervan overtuigd dat we deze productie straks uit de recettes van de kaartverkoop kunnen bekostigen."

Zo zegt Thomassen dat er plannen liggen om behalve de vaste tribune van De Doolhof ook met een mobiele tribune te gaan werken, zodat er per avond drieduizend bezoekers kunnen komen kijken. „Met dijkdoorbraken en al is dit een voorstelling die je niet in het theater kunt brengen. We verwachten dan ook een enorme publieke belangstelling. Want iedere Limburger heeft een gevoel bij hoogwater, of het nu lief of leed is. En dat is waar het bij theater om draait: emotie."